

Asia: VN/13139/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain ja perhehoitolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Hyvinvointialue

2. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamisesta?

Kyllä

3. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 2:

Päijät-Hämeen hyvinvointialue kannattaa vähimmäispalkkion korottamista, mutta toteaa, ettei vähimmäispalkkion korottamisella yksin paranneta omaishoitajaperheiden toimeentuloa. Viimeaikaiset sosiaaliturvan leikkaukset heikentäneet myös omaishoitajien toimeentuloa. Tämä heikentää vähimmäispalkkion korotuksen vaikutusta.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen mielestä hyvinvointialueiden rahoituksen pitäisi mahdollistaa omaishoidon tuen kriteerien väljentämisen ja omaishoidon tuen palvelujen kokonaiskehittämisen. Lainsäädännöllä tulisi mahdollistaa ns henkilökohtainen budjetointi koskien omaishoitajuutta tukevia palveluja. Osa omaishoitajista hyötyy vapaapäivistä, jotka nykyinen lainsäädäntö heille mahdollistaa. Iso osa jättää vapaapäivät käyttämättä ja toivoo niiden tilalle esimerkiksi siivouspalvelua, ns. parkkihoitoa tms. muuta sellaista omaishoitajan yksilöllisiin tarpeisiin vastaavaa palvelua.

4. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta perhehoitajan taloudellisen aseman tukemisesta?

Kyllä

5. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 4:

Päijät-Hämeen hyvinvointialue kannattaa tavoitetta perhehoitajan taloudellisen aseman tukemisesta, mutta toteaa, ettei muutoksella todennäköisesti ole vaikutusta merkittävässä määrin perhehoitajien saatavuuteen ja laadun kehittymiseen. Perhehoidon asiakasryhmän tuen tarpeet ovat moninaistuneet ja lisääntyneet, mikä on lisännyt perhehoitajien velvoitteita ja tehtävän

vaativuutta. Perhehoitajat tarvitsevat työssään myös enemmän tukea. Hyvinvointialueiden rahoitusta tulisi lisätä siten, että tarvittavaa tukea kyettäisiin järjestämään perhehoitajille.

6. Kannatatteko omaishoidon tuen palkkion korotuksen kohdistamista omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamiseen?

Kyllä

7. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 6:

Päijät-Hämeen hyvinvointialue toteaa keskustelun omaishoidontuesta olevan varsinkin ikääntyneiden osalta valitettavan ristiriitaista. Toisaalla julkisessa keskustelussa halutaan madaltaa ja valtakunnallisesti yhdenmukaistaa omaishoidontuen kriteerejä ja korottaa omaishoidon palkkioita. Omaishoitoa tukevista palveluista ja niiden järjestämisestä ja tuottamisesta keskustellaan hyvin vähän, vaikka ne voivat olla jopa palkkiota keskeisempiä tekijöitä omaishoitajien tukemisessa ja jaksamisessa. Päijät-Hämeen hyvinvointialue toteaa, että omaishoidon tuen osalta tarvitaan merkittäviä lainsäädännöllisiä muutoksia ja tuen tarkoituksen uudelleen määrittelyä. Omaishoitoa tulisi tarkastella osana palvelujärjestelmän kokonaisukehittämistä ja kytkeä osaksi tulevaa sosiaalihuoltolain uudelleentarkastelua tunnistuen myös omaishoidon eri asiakasryhmien (lapset, työikäiset ja ikääntyneet) erilaiset tarpeet.

8. Kannatatteko perhehoitajan korvausoikeuden kohdistamista esityksessä ehdotettuihin tilanteisiin?

Kyllä osin

9. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 8:

Esityksessä todetaan, että ”jos toimeksiantosopimus, joka koskee perhehoitajan kotona annettavaa ympärivuorokautista tai osavuorokautista pitkäaikaista perhehoitoa, päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, on perhehoitajalla oikeus saada 1 momentissa tarkoitettulta irtisanomisajalta maksettavan palkkion lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion määrää vastaava korvaus.” Päijät-Hämeen hyvinvointialue katsoo, että esitykseen sisältyvä perhehoitajasta riippumaton syy on varsin tulkinvarainen ja riskinä on, että tämä lisää hallinnollisia riitoja. Näkemuserot perhehoidon päättymisen syistä ja seurauksista voivat vaihdella merkittävästi sijoittajatahon ja perhehoitajan välillä varsinkin lastensuojelulain perusteella järjestettävässä perhehoidossa.

Esityksessä todetaan myös, ettei oikeutta 2 momentissa tarkoitettuun korvaukseen ole, jos perhehoitajan kotiin sijoitetaan irtisanomisaikana uusi hoidettava. Perhehoitajalla on mahdollisuus kieltäytyä ottamasta hoitoon hyvinvointialueen esittämää asiakasta. Esitys saattaa siten joissakin tilanteissa kannustaa myös siihen, ettei uutta hoidettavaa oteta perhehoitoon, kun tyhjältä paikasta saa korvauksen. Esitystä on syytä tältä osin tarkentaa siten, ettei korvausta makseta, mikäli hyvinvointialue osoittaa uuden hoidettavan tai uusi hoidettava sijoitetaan irtisanomisaikana.

10. Mitä muuta mahdollisesti haluatte lausua esityksestä:

Päijät-Hämeen hyvinvointialue toteaa, että esitys uudistuksineen on luonteeltaan varsin pistemäinen, kun omais- ja perhehoitoa tulisi kehittää kokonaisuutena osana palvelujärjestelmän ja sosiaaliturvan kokonaisukehittämistä. Myös perhehoitajien aseman parantaminen tulisi tehdä tarkastellen perhehoitolakia kokonaisuutena ja lain kokonaistarkastelussa huomioida erityisesti

sopimuksenvaraiset asiat. Epäselväksi jää, miten esitys suhteutuu perhehoidon eri muotoihin esim. kiertävään perhehoitoon ja lyhytaikaiseen.

Esitykseen sisältyy lisäksi merkittävää tulkinnanvaraisuutta ja riskejä ei-toivottavasti intensiiveistä, joita tulee poistaa jatkovalmistelussa (ks. kohta 8 ja 9).

Päijät-Hämeen hyvinvointialue esittää huolensa myös muutosten kustannuksista ja riskistä, että ne ovat esityksessä arvioitua korkeammat. Uudistuksen kustannuslisäykset tulee kattaa täysimääräisesti.

Forsberg Mika
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Turkulainen Tiina-Leena
Päijät-Hämeen hyvinvointialue